

University of Groningen

De gezondheidszorg in de Noord-Nederlandse koloniën van de Maatschappij van Weldadigheid tussen 1818 en 1859

Roelfsema-van der Wissel, Hermine Gertrude

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

2006

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Roelfsema-van der Wissel, H. G. (2006). *De gezondheidszorg in de Noord-Nederlandse koloniën van de Maatschappij van Weldadigheid tussen 1818 en 1859*. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Literatuur

- Ali Cohen, L. *Handboek der Openbare Gezondheidsregeling en der Geneeskundige Politie, met bet oog op de behoefte in de wetgeving van Nederland*, dl.2. (Groningen 1872).
- Baron, M. en P. Kooij, 'Anamnese van de Groningse gezondheidszorg: de negentiende eeuw' in: F. Huisman (red.) *Gezond weer op in Groningen*. (Groningen 1993).
- Berends, R., A.H. Huussen jr., R. Mens en R. de Windt, *Arbeid ter disciplineren en bestraf-fing. Veenhuizen als onvrije kolonie van de Maatschappij van Weldadigheid 1823 – 1859*. (Zutphen 1984).
- Bientjes, J.A. en H.R. Offerhaus, *De Rijkswerkinrichtingen Veenhuizen in hun oorsprong en wettelijke organisatie*. (Assen 1904).
- Bierman, A.I., *Van artsenijsengkunde naar artsenijsbereidkunde. Ontwikkelingen van de Nederlandse far-macie in de negentiende eeuw*. (Amsterdam 1988).
- Binnenveld, J.M.W., *Gezondheidszorg en Maatschappelijke Ontwikkeling*. (Den Haag 1980).
- Bontekoe, G.A., 'De relaties van de stad Enkhuizen met de Koloniën van de Maatschap-pij van Weldadigheid te Frederiksoord en Veenhuizen van 1818 tot 1849', in: *Nieuwe Drentse Volksalmanak*. (Assen 1965).
- Brinkgreve, M., *De Rijkswerkinrichtingen Ommerschans en Veenhuizen*. (Utrecht 1889).
- Buist, M.G., 'Van oude vrijheid naar nieuwe eenheid, 1748-1850' in: J. Heringa (red.), *Geschiedenis van Drenthe*. (Assen 1985).
- Burema, L., *De voeding in Nederland van de Middeleeuwen tot de twintigste eeuw*. (Assen 1953).
- Coëlho, *Zakwoordenboek der Geneeskunde*. (Arnhem 1997).
- Dorgelo, J.D., 'De koloniën van de Maatschappij van Weldadigheid (1818-1859)' in: *Nieu-we Drentse Volksalmanak*. (Assen 1964).
- Dorgelo, J.D., 'De eerste Landbouwschool in Drenthe' in: *Nieuwe Drentse Volksalmanak*. (As-sen 1962).
- Eerenbeemt, H.F.J.M. van den en J. Hannes, 'Economische en sociale verhoudingen in Noord en Zuid circa 1700- midden 19de eeuw' in: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden (AGN)*, dl. 10, (Bussum 1981).
- Eggink, J.W., *De geschiedenis van het Nederlandse gevangeniswezen*. (Assen 1959).
- Eilerts de Haan, A.F., *De Noord-Nederlandsche Landbouwkoloniën, eene studie over de Maatschappij van Weldadigheid*. (Amsterdam 1872).
- Eilerts de Haan, A.F., *De Rijksgestichten te Ommerschans en Veenhuizen*. (Amsterdam 1876).
- Erdtsieck, J. 'De Joodse ambtenaren in de koloniën van Weldadigheid 1818-1890' in: *Nieu-we Drentse Volksalmanak*. (Assen 2000).
- Faber, R. *Veenhuizen, één, twee, drie*. (Assen 1983).
- Gras, H., M.J.L.Th. Niekus, K.W.P. Zuiderhoek, J.E. van Weperen, E.S. de Vries-Heijboer, T.Sijens, G.E. de Vries, *Achter de Aa, geschiedenis van Vledder*. (Vledder 1997).
- Griffiths, R.Th. 'Ambacht en nijverheid in de Noordelijke Nederlanden 1770-1844', in: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden*, dl.10. (Bussum 1981)

- Groenveld, S., 'De Republiek der Verenigde Nederlanden en haar wezen, ca 1575-1795' in: J. Dana (red.) *Wezen en boefjes, zes eeuwen zorg in wees- en kindertehuizen*. (Hilversum 1997).
- Hamer, J.F.X., A. Salomons en J.W. Hofman jr., 'Mededeelingen over de heerschende oogziekte in de Rijks Gestichten te Ommerschans en Veenhuizen, van den 1 sten Maart 1861 tot en met den 30 sten Juny 1862' in: *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*. 1862, 489.
- Haneveld, G.T. en P.C. van Royen, *Vrij van zichtbare gebreken. De medische zorg bij de Nederlandse zeemacht in de negentiende eeuw*. (Amsterdam 2001).
- Hart, P.D. 't, *Utrecht en de cholera 1834-1910*. (Utrecht 1990).
- Hartog, C. den, *Nieuwe voedingsleer*. (Utrecht 1988).
- Hofstee, E.W., *De demografische ontwikkeling van Nederland in de eerste helft van de negentiende eeuw. Een historisch-demografische en sociologische studie*. (z.p. 1978).
- Hofstee, E.W. 'Demografische ontwikkeling van de Noordelijke Nederlanden circa 1800-circa 1975', in: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden* dl.10. (Bussum 1981).
- Houwaart, E.S., *De hygiënist, Artsen, Staat en Volksgezondheid in Nederland 1840-1890*. (Groningen 1991).
- Hut, L.J., A. Poslavsky, H. Loois en B. van der Woord, *De Willem Arntsz Stichting 1464-1964*. (Utrecht 1961).
- Huussen jr, A.H., 'Veenhuizen, in de eerste helft van de negentiende eeuw' in: *Ons Waardeel, Tijdschrift van de Drentse Historische Vereniging*, 1987/3.
- Huussen jr, A.H., 'De Maatschappij van Weldadigheid, een Nederlands experiment in Drenthe' in: K. van Berkel (red.), *Nederland in het Noorden*. (Assen 1991).
- Jager, J. R., *In een ander huis, de pedagogische geschiedenis van het R. C. Jongensweeshuis in Amstelstad in Amsterdam*. (Diemen 1985).
- Kerkhoff, A.H.M., *Over de geneeskundige verzorging in het staats leger*. (Nijmegen 1976).
- Kerkhoven, A., *Beeld van de psychiatrie 1800-1970. Historisch bezit van de psychiatrische ziekenhuizen in Nederland*. (Zwolle 1970).
- Kloek, J. en W. Mijnhardt, *Nederlandse cultuur in Europese context, 1800, Blauwdrukken van een samenleving*. (Den Haag 2001).
- Kloosterhuis, C.A., *De bevolking van de Vrije koloniën der Maatschappij van Weldadigheid*. (Zutphen 1981).
- Kloosterhuis, C.A., *Geschiedenis van het huis Westerbeek te Frederiksoord* (Frederiksoord 1975).
- Kramer, F., *Geschiedenis van de zorg voor geesteszieken*. (Lochum 1990).
- Kuijjer, P.J., *Kloppen en luisteren, Uit de geschiedenis van de percussie en auscultatie*. (Rotterdam 1993).
- Lambregts, L., *Een steen in de vijver, Ontstaan, groei en ontwikkeling van de Maatschappij van Weldadigheid*. (Steenwijk 1985).
- Lieburg, M.J. van, 'De medische beroepsbevolking ten plattelande gedurende de 19de eeuw, een onderzoek betreffende het Beneden-Maasgebied (1818-1865)' in: *Tijdschrift voor de Geschiedenis der geneeskunde, natuurwetenschappen, wiskunde en techniek*, 1965.
- Lindeboom, G.A., *Inleiding tot de geschiedenis der geneeskunde*. Zevende, geheel opnieuw bewerkte uitgave door M.J. van Lieburg. (Rotterdam 1993).
- Loo, L.F. van, 'De armenzorg in de Noordelijke Nederlanden 1770-1854', in: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden*, dl.10. (Bussum 1981).
- Maare, J.J.M. de, 'Sociale verhoudingen in de Noordelijke Nederlanden 1814-1844', in: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden*, dl.10. (Bussum 1981).
- Mak, G. en M. Mathijssen, *Lopen met Van Lennep, dagboek van zijn voetreis door Nederland*. (Zwolle 2000).
- Meijer, H.A.M.M., *Het vuil de stad en de dokter*. (Leiden 2005).

- Moulin, D. 'Die Medizin zur Zeit der Regierung des Königs Wilhelm I in den Niederlanden (1813-1840)', in: *Janus*. (1978).
- Mulder, R.D. 'Drenthe's strijd tegen epidemieën' in: *Nieuwe Drentse Volksalmanak*, 1953.
- Mulder, R.D. 'De zorg van krankzinnigen en geestelijk gestoorde in Drenthe in voorgaande eeuwen' in: *Nieuwe Drentse Volksalmanak* (Assen 1963).
- Noordegraaf, L., 'Sociale verhoudingen en structuren in de Noordelijke Nederlanden 1770-1813', in: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden*, dl.10. (Bussum 1981).
- Offereins- Reitsema, F., 'De gedwongen opzending van kinderen uit het Groene weeshuis te Groningen naar de kolonie Veenhuizen' in: *Nieuwe Drentse Volksalmanak*, 1988.
- Poel, J.M.G., van der 'Landbouw in de Noordelijke Nederlanden 1770-1840', in: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden*, dl.10. (Bussum 1981)
- Quetelet, A. 'Nasporingen over de bevolking, de geboorten, sterfgevallen, bedelaarswerven, gevangenissen, vondelinghuizen enz., in het koninkrijk der Nederlanden' in: *De Vriend des Vaderlands*. 1827.
- Rigter, R.B.M., 'Geschiedenis van het genezen; trachoom, de gesel van de Amsterdamse jodenbuurt' in *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 16 maart 1996.
- Roelfsema- van der Wissel, H.G., 'De Drentse Provinciale Geneeskundige Commissie (1824-1865)' in: *Nieuwe Drentse Volksalmanak*, 2000.
- Roelfsema- van der Wissel, H.G., 'Hendrik Sandra en de tuberculosebestrijding' in: *Nieuwe Drentse Volksalmanak*, 1995.
- Roelfsema- van der Wissel, H.G., 'Gezondheid een zorg, aspecten van anderhalve eeuw gezondheidzorg' in: H. Gras (red.) *Geschiedenis van Hoogeveen*. (Meppel 1995).
- Rutten, W., 'De vreselijkste aller harpijen, Pokken epidemieën en pokkenbestrijding in Nederland in de achttiende en negentiende eeuw, een sociaal-historisch en historisch-demografische studie', in *Afdeling Agrarische Geschiedenis*, Bijdragen 36. (Wageningen 1997).
- Schuurmans Stekhoven, J.H., *De ontwikkeling van het krankzinnigenwezen in Nederland 1813-1914*. (Den Haag 1922).
- Snellen, H., *Bijdrage tot de geschiedenis der oogziekten heerschende in de Rijksgestichten Veenhuizen en Ommerschans, Rapporten en correspondentie van den Inspecteur der oogheelkundige dienst van Junij 1860 tot 1 Januarij 1864*. (Utrecht 1865).
- Tassenaar, P.G., *Het verloren Arcadia, de biologische levensstandaard in Drenthe 1815-1860*. (Groningen 2000).
- Terlouw, Th.J.A., *De opkomst van het heilgymnastisch beroep in Nederland in de 19de eeuw*. (Rotterdam 1991).
- Tuin, B. en F. Venema, *Groningen op recept. Twee eeuwen farmacie*. (Groningen 1982).
- Wattel, J., 'Hoogeveen in de greep van de cholera' in: *De Veenmol, uitgave van de Historische Kring Hoogeveen*, 1986.
- Westendorp Boerma, J.J., *Johannes van den Bosch als sociaal hervormer, de Maatschappij van Weldadigheid*. (Amsterdam 1927).
- Westendorp Boerma, J.J., *Een geestdriftige Nederlander, Johannes van den Bosch*. (Amsterdam 1950).
- Wittop Koning, D.A., *De oude apothek*. (Delft 1966).
- Zeijden, J.R. van der, J. Hagen, C.G.C. Meynen, *Inventaris van de archieven van de Maatschappij van Weldadigheid 1818-1970*. (Assen 1990).